DOMSTOLENS DOM (TREDJE AFDELING)
AF 1. DECEMBER 1983 [1]

# Charles H. V. Depoortere
# mod Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

»Tjenestemand — konvertible konti«

Sag 217/82

## Sammendrag

*Ansvar uden for kontraktsforhold — betingelser — retsstridighed — skade — årsagsforbindelse*
*(EØF-traktaten, art. 215, stk. 2)*

I sag 217/82

CHARLES H. V. DEPOORTERE, tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, boende rue des Floralies 5, 1200 Bruxelles, ved advokat Guy Dieudonné, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg på advokat Yves Prussen's kontor, 15, Côte d'Eich,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved Auke Haagsma, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Oreste Montalto, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående de i stævningen nedlagte påstande,

har

1 — Processprog: Nederlandsk.

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne U. Everling og C. Kakouris,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

afsagt følgende

# DOM

## Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

### I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

1. De belgisk-luxembourgske valutabestemmelser er kendetegnet ved, at der findes to særskilte valutamarkeder, nemlig dels et reguleret marked, hvor den belgiske nationalbank griber ind for at holde udsvingsmargenerne for belgiske og luxembourgske francs inden for visse grænser i forhold til andre valutaer, dels et frit marked, hvor kursen er et resultat af udbud og efterspørgsel, uden at nationalbanken har nogen mulighed for at gribe ind. De gældende valutakurser på de to markeder bevæger sig således indbyrdes uafhængigt, og kursen på belgiske og luxembourgske francs på det regulerede marked er i almindelighed højere end kursen på det frie marked. De herom gældende bestemmelser angiver de transaktioner, hvor køb eller salg af valuta kan eller skal ske på det regulerede, henholdsvis det frie valutamarked, samt betingelserne herfor.

De belgiske og luxembourgske myndigheder har imidlertid ikke fundet det rimeligt uden videre at anvende disse bestemmelser på tjenestemænd ved Fællesskaberne, der ikke er belgiske eller luxembourgske statsborgere. Myndighederne har derfor indført en særordning for disse tjenestemænd. I begyndelsen havde de pågældende tjenestemænd i henhold til ordningen en almindelig adgang til via en »normal« konto — dvs. en konto, som kan åbnes af belgiske eller luxembourgske valutaindlændinge — at overføre tilgodehavender til udlandet samt købe valuta på det regulerede

marked, blot på den betingelse at de hertil anvendte beløb ikke oversteg den af Fællesskabet udbetalte løn.

For at lette kontrollen blev det i 1960'erne besluttet at indføre særlige konvertible udlandskonti, ved hjælp af hvilke det var muligt at foretage samtlige valutatransaktioner på det regulerede marked. På disse konti kunne alene indsættes de af Fællesskaberne udbetalte lønninger samt beløb overført fra andre konvertible konti. Sådanne konti kunne imidlertid kun åbnes af tjenestemænd ved Fællesskaberne, der ikke var belgiske eller luxembourgske statsborgerne, hvorimod tjenestemænd med belgisk eller luxembourgsk statsborgerskab alene kunne åbne »normale« konti, som kun for bestemte transaktioners vedkommende gav adgang til det regulerede marked.

Det blev i praksis almindeligt, at talrige tjenestemænd anvendte de muligheder, som de særlige konvertible udlandskonti gav, til på det regulerede marked at købe fremmed valuta, som de umiddelbart efter videresolgte på det frie marked (»arbitrage«), idet de herved opnåede en fortjeneste som følge af forskellen mellem de to kurser (»valutagevinst«).

I det øjemed at standse denne praksis, der blev betegnet som et misbrug, ændrede Institut belgo-luxembourgeois des changes [Det belgisk-luxembourgske Vekselinstitut] i december 1981 den eksisterende ordning, således at der herefter alene kunne indbetales 25 % af lønnen på en særlig konvertibel udlandskonto, idet restbeløbet skulle indbetales på en såkaldt assimileret konto, der blev behandlet på samme måde som valutaindlændiges konti.

Disse nye bestemmelser medførte imidlertid, at tjenestemændene mistede muligheden for fuldt ud at bestemme, hvorvidt de ønskede at anvende deres løn inden for det område, det omfattes af Den belgisk-luxembourgske økonomiske Union, henholdsvis uden for dette, og at de i sidstnævnte tilfælde mistede muligheden for at benytte det regulerede marked. Fællesskabsinstitutionerne, repræsenteret ved direktørerne for de respektive administrationer, rettede derfor henvendelse til Institut belgo-luxembourgeois des changes med anmodning om, at der på ny blev åbnet mulighed for, at andre end belgiske og luxembourgske tjenestemænd kunne få udbetalt hele deres løn på en konvertibel konto.

Den 1. juni 1982 udsendte Institut belgo-luxembourgeois des changes et cirkulære, i henhold til hvilket tjenestemænd, der ikke var belgiske eller luxembourgske statsborgere, på ny fik adgang til at lade hele deres løn indsætte på en særlig konvertibel udlandskonto, om end på betingelse af, at den institution, hvor de er ansat, medunderskriver en erklæring, i henhold til hvilken kontohaveren forpligter sig til navnlig at afstå fra:

»enhver transaktion, der har til formål at omgå de nævnte bestemmelser, som f.eks. transaktioner vedrørende arbitrage, hvorved forstås køb af udenlandsk valuta på det regulerede marked eller foretagelse af overførsler via konvertible udlandskonti i det øjemed at fremskaffe betalingsmidler til dækning af løbende udgifter inden for Den belgisk-luxembourgske økonomiske Union« [1].

2. Sagsøgeren Depoortere, der er belgisk statsborger, har været tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber siden 1972, for tiden i lønklasse A 4. Han har af Kommissionen fået udbetalt sin løn på en »normal«, dvs. ikke-konvertibel konto, som han havde anvist til dette formål.

Da sagsøgeren var af den opfattelse, at Kommissionen ved at følge denne fremgangsmåde havde »undladt at tage hensyn til hans retmæssige interesser

1 — O. a.: Domstolens oversættelse.

vedrørende udbetalingen af de ham tilkommende beløb, idet den ikke rettidigt har truffet de foranstaltninger, der kræves såvel under hensyn til de faktiske omstændigheder som i henhold til retsreglerne«, indgav han den 17. november 1981 en klage i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 2. Ved Kommissionens skrivelse af 18. maj 1982 blev denne klage afvist som ubegrundet.

Ved stævning, registreret på Domstolens justitskontor den 12. august 1982, har Depoortere anlagt nærværende sag.

## II — Parternes påstande

*Sagsøgeren* har nedlagt følgende påstande:

— sagen antages til realitetsbehandling, og der gives sagsøgeren medhold;

— følgelig

— statueres det, at svaret fra Kommissionen for De europæiske Fællesskaber af 18. maj 1982 på sagsøgerens klage til Kommissionen af 17. november 1981 er ugyldigt;

— ophæves forskelsbehandlingen vedrørende betaling og de hertil knyttede ordninger, navnlig således at Kommissionen tilpligtes at foretage betalinger på konti af samme art og med samme anvendelsesmuligheder for alle tjenestemænd;

— bestemmes, at overtrædelsen af artikel 12 i protokollen vedrørende privilegier og immuniteter skal bringes til ophør;

— tilkendes sagsøgeren erstatning for tabt indtægt siden februar 1981, svarende til et beløb af 125 500 BFR, som eventuelt forhøjes under sagen;

— tilpligtes sagsøgte at afholde sagens omkostninger.

*Kommissionen* har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

## III — Parternes anbringender og argumenter

### *1. Overtrædelse af tjenestemandsvedtægtens artikel 63 og af artikel 17, stk. 1, i vedtægtens bilag VII*

a) *Depoortere* har anført, at det fremgår af de ovennævnte bestemmelser, at tjenestemændenes løn skal udbetales »i det lands valuta, hvor tjenestemanden gør tjeneste«. Ifølge sagsøgeren fastslår denne bestemmelse princippet om ligebehandling af tjenestemændene, for så vidt angår udbetalingen af deres løn. Udtrykket »udbetales« betyder i retlig forstand det tidspunkt, da tjenestemanden får rådighed over de udbetalte beløb, enten i form af en direkte udbetaling eller ved kreditering af tjenestemandens lønkonto.

Ifølge sagsøgeren har Kommissionen pligt til at påse, at det nettobeløb, der endeligt udbetales til tjenestemændene, uanset disses statsborgerskab har samme værdi. For så vidt angår aflønningen af belgiske tjenestemænd, der gør tjeneste i Belgien, ser Kommissionen imidlertid efter sagsøgerens opfattelse stort på dette krav, idet den ikke tager hensyn til, hvad der sker mellem det tidspunkt, da Kommissionen foretager overførslerne (betalingsanvisninger til pengeinstitutterne), og det tidspunkt, da betalingsanvisningerne resulterer i kreditering af de pågældende konti.

Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at der som følge af det dobbelte valutamarked i Belgien i praksis findes to

slags belgiske francs, som kan være af væsentligt forskellig værdi, nemlig dels den konvertible franc, som følger kursen på det regulerede marked, dels den finansielle eller frie franc, der følger kursen på det frie marked. Forskellen mellem disse to, den såkaldte »kursgevinst«, har til tider været oppe må mellem 5 og 12 %.

Ifølge sagsøgeren indeholder tjenestemandsvedtægten ingen bestemmelse om, i hvilken slags franc tjenestemændene i Belgien skal aflønnes. Det må imidlertid efter sagsøgerens opfattelse antages, at der normalt må være tale om den valuta, der anvendes i forbindelse med indenlandske betalinger. Ved denne fortolkning sikrer man samme købekraft af samme løn.

b) *Kommissionen* har heroverfor anført, at lønnen til tjenestemænd, der er placeret i Belgien, udbetales i belgiske francs, uden at der i denne henseende gøres nogen forskel på grundlag af tjenestemandens nationalitet.

Kommissionen har i denne forbindelse anført, at der efter dens mening ikke findes to forskellige belgiske francs, men alene to typer bankkonti, nemlig dels indlandskonti og dermed ligestillede konti, som alene giver adgang til det regulerede marked, for så vidt angår bestemte valutatransaktioner, dels konvertible konti, der giver adgang til dette marked for samtlige valutaforretningers vedkommende. Efter Kommissionens opfattelse beror forskellen derfor ikke på pengenes art, men derimod på karakteren af den konto, pengene indbetales på. Det følger heraf, at Kommissionen ved at indbetale de skyldige beløb på den af tjenestemanden anviste konto har opfyldt de forpligtelser, der påhviler den. Den kan ikke i noget tilfælde holdes ansvarlig for, at der findes to særskilte valutamarkeder i Belgien, eller for at den belgiske lovgivning hjemler to former for bankkonti.

Kommissionen har endvidere anført, at i henhold til artikel 45 i Kommissionens forordning nr. 75/375 af 30. juni 1975 om gennemførelsesbestemmelser til visse bestemmelser i finansforordningen af 25. april 1973 (EFT L 170, s. 1) skal betaling af månedsløn ske enten pr. check eller pr. bank- eller postgirooverførsel. I henhold til den nævnte bestemmelse har Kommissionen valgt at betale pr. bankoverførsel.

*2. Overtrædelse af forbudet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet*

a) *Depoortere* har i denne forbindelse anført, at de af Institut belgo-luxembourgeois des changes indførte valutabestemmelser medfører forskelsbehandling, for så vidt som Fællesskabernes ikke-belgiske tjenestemænd behandles som »udlændinge« alene på grundlag af deres nationalitet. Efter sagsøgerens opfattelse er alle tjenestemænd ved Fællesskaberne »valutaindlændinge« uanset deres nationalitet, eftersom de alle i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 20 skal tage bopæl på tjenestestedet.

Kommissionen har ifølge sagsøgeren overtrådt forbudet mod diskriminering, for så vidt angår Kommissionens belgiske personale, eftersom den ikke straks fra begyndelsen gjorde indsigelse mod den af Institut belgo-luxembourgeois des changes fulgte omtvistede fremgangsmåde. Sagsøgeren har i øvrigt anført, at Kommissionen ikke i henhold til de omtvistede nationale bestemmelser er forpligtet til at udbetale lønnen til ikke-belgiske tjenestemænd på særlige konvertible udlandskonti, men at den også, som det er tilfældet med lønningerne til belgiske tjenestemænd, kan udbetale lønnen på konti, der behandles på samme måde som indlændinges konti.

Depoortere har endvidere anført, at de tjenestemænd, der ikke er belgiere eller luxembourgere, modtager et udlandstillæg og kan benytte sig af den ordning vedrørende overførsler, der gælder i henhold til tjenestemandsvedtægtens bilag VII, for så vidt angår betalinger som tjenestemændene dokumenterer at måtte foretage i udlandet. Den omstændighed, at de nævnte tjenestemænd har visse økonomiske forpligtelser i deres hjemlande, kan således ikke efter sagsøgerens opfattelse anføres som begrundelse for derudover at tildele dem en fortrinsstilling for den resterende del af deres løn.

b) *Kommissionen* har anført, at lighedsprincippet er overholdt. Der gøres ifølge Kommissionen ingen forskel i forbindelse med lønudbetalingen mellem belgiske og luxembourgske tjenestemænd og de øvrige tjenestemænd, eftersom begge grupper aflønnes i belgiske francs.

Kommissionen har nærmere anført, at der ikke er sket en overtrædelse af traktatens artikel 48, stk. 2, eller af artikel 7, stk.1, i forordning nr. 1612/68, eftersom disse bestemmelser alene omhandleder forskelsbehandling, for så vidt angår beskæftigelse, aflønning og øvrige arbejdsvilkår. I den foreliggende sag er der tale om en forskellig behandling, for så vidt angår arten af de bankkonti, som tjenestemændene kan åbne, og de muligheder, som disse konti giver med hensyn til køb af valuta.

Der kan efter Kommissionens opfattelse under ingen omstændigheder være tale om en ulovlig forskelsbehandling. Det er i Domstolens praksis fastslået, at forskelsbehandling betyder, at ensartede tilfælde behandles forskelligt, eller at forskellige tilfælde behandles ens (dom af 17. 7. 1963, Italien mod Kommissionen, Sml. 1954-1964, s. 433). I den foreliggende sag er der imidlertid ifølge Kommissionen en forskel mellem på den ene side de tjenestemænd, der ikke er enten belgiere eller luxembourgere, og som har måttet tage bopæl i Belgien som følge af deres ansættelse ved Fællesskaberne og endnu har visse økonomiske forpligtelser i deres hjemlande eller af andre grunde ønsker at bevare pengemidler dér, og på den anden side de belgiske eller luxembourgske tjenestemænd, der har tilsvarende forpligtelser som de af deres landsmænd, der ikke er ansat ved Fællesskaberne.

Denne opfattelse bekræftes ifølge Kommissionen af, at de pensionerede tjenestemænd, der ikke er belgiske eller luxembourgske statsborgere, og som efter eget ønske opretholder deres bopæl i Belgien eller Luxembourg, ikke kan beholde en særlig konvertibel konto længere end tre år efter deres udtræden af tjenesten. Såfremt de pågældende efter udløbet af det nævnte tidsrum beslutter at blive boende i Belgien eller Luxembourg, sidestilles de i henseende til valutabestemmelserne med andre dérboende personer.

*3. Overtrædelse af Rådets første direktiv af 11. maj 1960 til gennemførelse af traktatens artikel 67*

a) *Depoortere* har anført, at de almindelige principper vedrørende anvendelse af artiklerne 1 og 2 i det første direktiv er blevet overtrådt, idet Kommissionen i strid med de anførte bestemmelser har tilladt, at kurserne på det officielle og det frie valutamarked afviger »væsentligt og for længere tidsrum« fra hinanden.

Det fremgår af det første direktivs artikel 1, stk. 2, at de kurser, der gælder på et valutamarked, hvor kurssvingningerne ikke er officielt begrænset, »ikke må afvige væsentligt og for længere tidsrum fra de kurser, der gælder ved betalinger

for løbende transaktioner«. Det bestemmes desuden i samme stykke, at Det monetære Udvalg følger udviklingen af valutakurserne og afgiver beretning herom til Kommissionen, der — hvis den fastslår, at disse kurser »afviger væsentligt og for længere tidsrum« fra hinanden — iværksætter den i traktatens artikel 169 fastsatte procedure.

Sagsøgeren har gjort gældende, at det foreliggende tilfælde burde være forelagt for Det monetære Udvalg, eftersom Belgien åbenbart ikke overholder den forpligtelse, der følger af den førnævnte bestemmelse.

b) *Kommissionen* har heroverfor anført, at det, som i henhold til de førnævnte bestemmelser er forbudt, alene er, at kurserne afviger »væsentligt og for længere tidsrum«. For at kunne afgøre om dette er tilfældet, indhenter Kommissionen bistand fra Det monetære Udvalg. I den foreliggende sag har udvalget ikke afgivet nogen beretning, der giver grundlag for at antage, at kurserne har afveget »væsentligt og for længere tidsrum«.

Kommissionen har i øvrigt anført, at der tilkommer den et skøn med hensyn til, om der foreligger en sådan afvigelse, samt med hensyn til spørgsmålet, om en traktatbrudsprocedure bør iværksættes. Vedrørende det sidstnævnte spørgsmål har Kommissionen anført, at Domstolen i dom af 1. marts 1966 (Lütticke, sag 48/65, Sml. 1965-1968, s. 169) fastslog, at en privatperson ikke kan kræve, at Kommissionen iværksætter traktatbrudsproceduren i en bestemt sag.

*4. Overtrædelse af artikel 12, litra c), i protokollen vedrørende De europæiske Fællesskabers priveligier og immuniteter*

a) *Depoortere* har i denne forbindelse anført, at i henhold til den ovennævnte bestemmelse »[skal] Fællesskabernes tjenestemænd og øvrige ansatte .., uanset deres nationalitet, på hver af Medlemsstaternes områder ... med hensyn til valuta- og omvekslingsbestemmelser [nyde] de samme lettelser, som sædvanligt indrømmes tjenestemænd i internationale organisationer«. Denne bestemmelse blev gennemført ved artikel 1 i Rådets forordning 549/69 af 25. marts 1969 om fastsættelse af de grupper af De europæiske Fællesskabers tjenestemænd og øvrige ansatte, på hvilke bestemmelserne i artikel 12, artikel 13, stk. 2, og artikel 14 i protokollen vedrørende Fællesskabernes privilegier og immuniteter skal finde anvendelse (EFT 1969 I, s. 108). Det fremgår ifølge sagsøgeren klart af den nævnte artikel, at protokollens artikel 12, litra c), omfatter samtlige tjenestemænd.

Den af Institut belgo-luxembourgeois des changes indførte ordning falder efter sagsøgerens opfattelse ind under de »lettelser, som sædvanligt indrømmes tjenestemænd i internationale organisationer«, jfr. protokollens artikel 12, litra c). Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at den fordel, sagen drejer sig om, vel er den eneste af sin art, eftersom den hænger sammen med det dobbelte belgiske valutamarked, der ikke kendes i nogen andre lande, hvor store internationale organisationer har sæde. Denne fordel, som er indrømmet frivilligt, er efter sagsøgerens opfattelse — i det mindste i forhold til det land, der har indrømmet den — i sig selv blevet til den lettelse, som sædvanlig indrømmes, især fordi den har bestået igennem længere tid og er blevet anerkendt som lovlig af Kommissionen, samt fordi den belgiske udenrigsminister har anerkendt, at den er blevet indrømmet i medfør af protokollens artikel 12, litra c). Ifølge sagsøgeren har Belgien således selv indført en ekstra lettelse, som landet er bundet af, og som

det ikke kan ophæve, uden at protokollen ændres. Det følger af forbudet mod forskelsbehandling, at denne lettelse også skal gælde for belgiske tjenestemænd.

Sagsøgeren påtaler over for Kommissionen, at den ikke tilstrækkeligt hurtigt og i overensstemmelse med sin opgave som traktaternes vogter har krævet, at den af Institut belgo-luxembourgeois des changes indførte ordning også skulle gælde til fordel for sagsøgeren. Desuden burde Kommissionen efter sagsøgerens opfattelse i henhold til artikel 19 i protokollen vedrørende privilegier og immuniteter have taget skridt til at ophæve forskelsbehandlingen mellem tjenestemændene, enten ved at kræve den nævnte lettelse afskaffet eller ved at kræve den bragt i anvendelse også for Kommissionens belgiske tjenestemænd, der er placeret i Belgien.

b) *Kommissionen* har anført, at det er rigtigt, at der hverken i artikel 12 i protokollen vedrørende privilegier og immuniteter eller i artikel 1 i forordning nr. 549/69 sondres mellem tjenestemænd, der er statsborgere i det land, hvor de gør tjeneste, og andre tjenestemænd.

Ifølge Kommissionen skal det nærmere indhold af de i protokollens artikel 12 anførte privilegier og immuniteter imidlertid fastlægges i lyset af artiklens enkelte underafsnit. I denne sag finder de i litra c) omhandlede begunstigelser kun anvendelse, for så vidt som sådanne lettelser efter international sædvane indrømmes tjenestemænd i internationale organisationer. Det fremgår ifølge Kommissionen af en sammenlignede undersøgelse af tjenestemændenes stilling ved en række internationale organisationer, at der ikke efter international sædvane ydes valutamæssige lettelser til tjenestemænd, der har statsborgerskab i den stat, hvor de er placeret.

Kommissionen har i denne forbindelse anført, at det fremgår af artikel 5, stk. 18, i konventionen om de Forenede Nationers privilegier og immuniteter og af artikel 6 i konventionen vedrørende tjenestemænd ved særinstitutionerne, såvel som af de tilsvarende bestemmelser for en række vesteuropæiske organisationer, såsom Europa-Rådet, OECD, WEU og ESA, at tjenestemænd ved disse organisationer har de samme privilegier som diplomatiske missioners tjenestemænd, der har en lignende rang og er akkrediteret den pågældende regering. Det følger imidlertid af artikel 38 i Wiener-konventionen om diplomatiske forbindelser, at modtagerstaten ikke har pligt til at indrømme valutamæssige lettelser til diplomatiske repræsentanter, der er statsborgere i den pågældende stat og har fast bopæl i denne.

Det følger efter Kommissionens opfattelse heraf, at der i nærværende sag ikke på grundlag af protokollens artikel 12, litra c), kan støttes noget krav om valutamæssige lettelser til fordel for tjenestemænd, hvis tjenestested er beliggende i Belgien eller Luxembourg, og som er statsborgere i et af disse to lande.

Kommissionen har yderligere anført, at de privilegier, der tilkommer internationale tjenestemænd, udelukkende er givet i organisations interesse for at sikre deres uafhængighed. Tjenestemanden kan derfor ikke påberåbe sig privilegierne i egen interesse. For så vidt angår den foreliggende sag, har Kommissionen anført, at det er i Fællesskabernes interesse, at tjenestemænd, der ikke er belgiere eller luxembourgere, og som er rejst til Belgien eller Luxembourg for dér at

indtræde i en stilling ved Fællesskaberne, samt modtager deres løn i belgiske francs, har sikkerhed for at kunne overføre penge til deres hjemland til den gældende officielle valutakurs på det regulerede marked. En sådan interesse har Fællesskaberne derimod ikke, for så vidt angår belgiske og luxembourgske tjenestemænd, som ikke har et sådant valutaproblem.

*5. Tilsidesættelse af afgørelse af 21. april 1970 angående udskiftning af medlemsstaternes finansielle bidrag med Fællesskabernes egne indtægter*

a) *Depoortere* har i så henseende anført, at alle Fællesskabernes egne indtægter ipso facto for Belgien er udenlandske tilgodehavender og følgelig — dersom de er udtrykt i belgiske francs — konvertible belgiske francs. I praksis er Kommissionens konti i belgiske francs særlige udlandskonti.

Idet Kommissionen har accepteret at indsætte de beløb, som skal betales til belgiske eller luxembourgske tjenestemænd, på konti for valutaindlændinge, medvirker den efter Depoortere's opfattelse til umiddelbart at konvertere konvertible francs til frie francs (finansielle francs). Kommissionen medvirker med andre ord til at konvertere sine egne indtægter, der er frit konvertible på det regulerede marked, til finansielle francs, som ikke længere er kendetegnet ved at være frit konvertible.

Sagsøgeren har anført, at en sådan fremgangsmåde er ensbetydende med, at en bestemt del af de egne indtægter, der oppebæres i Belgien, anses for at bestå i finansielle francs og særskilt skal anvendes til betaling af de beløb, der tilkommer belgiske eller luxembourgske tjenestemænd. Dette er ifølge sagsøgeren i strid med princippet om, at budgetmidlerne ikke er bundet til et bestemt formål (artikel 3 i finansforordningen af 21. 12. 1977 vedrørende De europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT L 356, s. 1)), som udelukker, at medlemsstaternes valutabidrag bindes til særlige formål og så meget mere til lønudbetaling, hvis form varierer alt efter nationalitet.

b) *Kommissionen* har bestridt, at formen for lønudbetaling varierer alt efter tjenestemandens nationalitet. Hvad der kan variere, er arten af de bankkonti, lønnen indbetales på. Denne forskel er imidlertid efter Kommissionens opfattelse for det første begrundet og beror for det andet på de gældende belgiske bestemmelser og ikke på de af Kommissionen anvendte former for lønudbetaling.

*6. Erstatningspåstanden*

a) *Depoortere* har i denne forbindelse anført, at denne påstand ikke støttes på en ret, der består i kraft af ansættelsesforholdet mellem tjenestemænd og institutionen, men derimod på Fællesskabets ansvar uden for kontrakt (EØF-traktatens artikel 215). Kommissionen har ifølge sagsøgeren undladt at forsvare hans valutamæssige interesser og ifalder som følge heraf ansvar for uagtsom skadeforvoldelse.

Det tab, som Kommissionen ifølge Depoortere er ansvarlig for, beløber sig til 125 500 BFR, med forbehold for en eventuel forhøjelse under sagen. Tabet består i tabt indtægt og er opgjort ved, at der af hver enkelt månedsløn fra den 15. februar 1981 er beregnet kursgevinst, dvs. forskellen i procent mellem bankernes sælgerkurser på det regulerede marked og de af bankerne anvendte køberkurser for den pågældende valuta på det frie marked. En skematisk opstil-

ling over de gældende kursgevinster i perioden februar—november 1981 er vedlagt stævningen som bilag (bilag 6).

Ifølge sagsøgeren har Kommissionen forårsaget det nævnte tab, idet den i strid med forbudet mod forskelsbehandling bevidst har valgt at betale over forskellige konti samt har undladt at træffe de fornødne foranstaltninger for at sikre en ligelig behandling af dens tjenestemænd i Belgien.

*Kommissionen* har heroverfor for det første anført, at den direkte arbitrage, på grundlag af hvilken sagsøgeren har opgjort det påståede tab, altid er blevet betragtet som et misbrug af de indrømmede lettelser, selv om den aldrig er blevet erklæret ulovlig af de belgiske myndigheder eller af Fællesskabets organer.

Kommissionen har i øvrigt anført, at eftersom arbitragen kunne finde sted i henhold til de af de belgiske og luxembourgske myndigheder fastsatte bestemmelser, påhvilede det disse og ikke Kommissionen at træffe de fornødne foranstaltninger på området, hvilket i øvrigt skete ved udstedelsen af cirkulæret af 1. juni 1982 fra Institut belgo-luxembourgeois des changes.

Kommissionen har endelig anført, at eftersom en privatperson ikke kan kræve proceduren i henhold til traktatens artikel 169 iværksat, kan han heller ikke kræve erstatning for et tab, der skyldes, at denne procedure ikke er blevet iværksat.

### IV — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet indlæg i retsmødet den 15. september 1983.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 27. oktober 1983.

## Præmisser

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens justitskontor den 12. august 1982, har Depoortere, der er tjenestemand i lønklasse A 4 ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, anlagt sag mod Kommissionen vedrørende de belgisk-luxembourgske bestemmelser og navnlig vedrørende bestemmelserne om særlige konvertible udlandskonti.

2 Det bemærkes, at der findes to særskilte valutamarkeder for belgiske og luxembourgske francs, nemlig dels det regulerede marked, hvor den belgiske nationalbank griber ind for at holde udsvingsmargenerne i forhold til andre valutaer inden for visser grænser, dels det frie marked, hvor kursen er et resultat af udbud og efterspørgsel, uden at nationalbanken har nogen mulighed for at gribe ind. De gældende valutakurser på de to markeder bevæger sig således indbyrdes uafhængigt, og kursen på belgiske og luxem-

bourgske francs er i almindelighed højere på det regulerede marked end på det frie marked. De heromgældende bestemmelser angiver de transaktioner, hvor køb eller salg af valuta kan eller skal ske på det regulerede, henholdsvis det frie valutamarked, samt betingelserne herfor.

3 Idet de belgiske og luxembourgske myndigheder var af den opfattelse, at det ikke var rimeligt uden videre at anvende disse bestemmelser på tjenestemænd ved Fællesskaberne, der ikke er belgiske eller luxembourgske statsborgere, indførte myndighederne i 1960'erne en særordning for disse tjenestemænd i form af særlige konvertible udlandskonti. Det særlige ved disse konti er dels, at der herpå alene kan indsættes de af Fællesskabet udbetalte lønninger samt beløb overført fra andre konvertible konti, dels at man ved hjælp af disse konti kan foretage samtlige valutatransaktioner på det regulerede marked. Sådanne konti kan imidlertid ikke oprettes for de tjenestemænd ved Fællesskaberne, der er belgiske eller luxembourgske statsborgere; disse kan kun få oprettet ikke-konvertible konti, der alene for visse bestemte transaktioners vedkommende giver adgang til det regulerede marked.

4 I henhold til de anførte bestemmelser har sagsøgeren, der er belgisk statsborger, fået udbetalt sin løn fra Kommissionen på en ikke-konvertibel konto, som han havde angivet i dette øjemed. Idet sagsøgeren var af den opfattelse, at Kommissionen ved at følge denne fremgangsmåde havde »undladt at tage hensyn til hans retmæssige interesser vedrørende udbetalingen af de ham tilkommende beløb, idet den ikke rettidigt har truffet de foranstaltninger, der kræves såvel under hensyn til de faktiske omstændigheder som i henhold til retsreglerne«, indgav han den 17. november 1981 en klage i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 2.

5 Efter at Kommissionen ved beslutning af 18. maj 1982 havde afvist klagen, anlagde sagsøgeren nærværende sag, hvorunder han i det væsentlige har nedlagt påstand om, dels at hans løn udbetales på en særlig konvertibel udlandskonto, dels at han tilkendes erstatning for det indtægtstab, han har haft siden februar 1981 som følge af, at hans løn er blevet udbetalt på en ikke-konvertibel konto.

6 For så vidt angår den del af søgsmålet, der vedrører påstanden om indbetaling på en konvertibel konto, bemærkes, at det fremgår af tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 2, og artikel 91, stk. 1, at Domstolen kan afgøre tvister mellem Fællesskaberne og én af de personer, der er omfattet af

vedtægten, angående lovligheden af en akt, der indeholder et klagepunkt imod denne person; dette gælder såvel, når den pågældende institution har truffet en afgørelse, som når den har undladt at træffe en i vedtægten foreskrevet foranstaltning. Det fremgår endvidere af vedtægtens artikel 91, stk. 2, at et søgsmål kun kan antages til påkendelse, dersom det anlægges efter, at en klage udtrykkeligt eller stiltiende er blevet afvist; såfremt klagen er indgivet i anledning af en undladelse af at træffe en beslutning, skal der forinden i henhold til artikel 90, stk. 1, være forelagt ansættelsesmyndigheden en ansøgning om at træffe en beslutning.

7 Disse betingelser er ikke opfyldt i den foreliggende sag. Sagsøgeren har nemlig hverken i stævningen eller under de efterfølgende retsforhandlinger for Domstolen på nogen måde angivet, hvori den akt, der indeholder et klagepunkt imod ham, består, og han har eller ikke forudgående opfordret ansættelsesmyndigheden til at træffe en beslutning i forhold til ham.

8 Denne del af søgsmålet må derfor afvises.

9 For så vidt angår den under søgsmålet nedlagte påstand om erstatning af sagsøgerens påståede indtægtstab bemærkes, at sagsøgeren under retsforhandlingerne har anført, at denne påstand skal betragtes som en erstatningspåstand i henhold til traktatens artikel 215, stk.2.

10 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, navnlig i dommende af 2. juli 1974 (Holtz & Willemsen, 153/73, Sml., s. 675) og af 4. marts 1980 (Pool, 49/79, Sml., s. 569), forudsætter Fællesskabets ansvar opfyldelsen af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som institutionerne hævdes at have udvist, nemlig at der foreligger en skade, og at der er årsagsforbindelse mellem adfærden og den påberåbte skade.

11 Sagsøgeren har anført, at det indtægtstab, som han hævder at have lidt, og som han har opgjort til 125 500 BFR, svarer til det beløb, der fremkommer, såfremt der af hver enkelt månedsløn fra februar 1981 beregnes en valutagevinst, dvs. forskellen i procent mellem sælgerkursen for valuta på det regulerede marked og køberkursen på det frie marked. Det bemærkes, at dette

indtægtstab — forudsat at det kan anses for bevist — er en følge af, at sagsøgeren ikke har haft mulighed for at åbne en konvertibel konto og derved få adgang til det regulerede marked for samtlige valutatransaktioners vedkommende.

Denne faktiske situation beror imidlertid på de belgiske og luxembourgske valutabestemmelser og udspringer ikke af en konkret akt, som kan tilregnes Kommissionen, eller af dennes tilregnelige undladelse af at træffe en sådan foranstaltning.

12 Sagsøgeren har herefter ikke bevist, at der foreligger årsagsforbindelse mellem en ulovlig adfærd fra Kommissionens side og det påståede tab, hvorfor denne del af påstanden heller ikke kan tages til følge.

## Sagens omkostninger

13 Ifølge procesreglements artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

14 Ifølge procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne i sager vedrørende ansatte ved Fællesskaberne imidlertid selv de af dem afholdte udgifter.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

**1. Sagsøgte frifindes.**

**2. Hver part bærer sine omkostninger.**

Galmot Everling Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 1. december 1983.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

Y. Galmot
Formand for tredje afdeling